

Titel: Kapitel III.

Citation: "Kapitel III.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e34531.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel III.

Om Bevis og Bevisførelse.

Idet der med Hensyn til de almindelige Grundsætninger henvises til de ovenfor S. 13—16 gjorte Bemærkninger, skal der her tilføjes et Par Ord angående de enkelte Paragrafer i dette Kapitel.

I § 196 opstilles den Grundsætning, at der ingen Indskrænkning stal sinde Sted i

Henseende til, hvorledes Beviset føres. Parterne ere berettigede til at føre Bevis både direkte og indirekte, hvori altså ligger, at In dieiebeviset ikke er udelukket. Ej heller er det føreskrevet, at kun visse bestemte Bevismidler må benyttes, eller at der kun subsidiært må benyttes visse Bevismidler, når det ikke er muligt at fremskaffe visse andre, der ansees som de principale, men det er tvertimod udtalt, at Alt, hvad der efter sin Natur er istand til at bidrage til Sagens Oplysning, kan benyttes som Bevis. Undtagelse herfra finder kun Sted, hvor Loven hjemler det. Af sådanne Undtagelser gives der kun meget få, I selve Rettergangsloven findes der, om man vil. et Exempel i § 207, hvorefter det af lovgivningspolitiske Grunde er forbudt at benytte visse Personer til Vidner, ligesom herhen tildels kan regnes § 209. I den øvrige Lovgivning kan der ligeledes kun påvises ganske få Exempler. f. El. Frd. 21de Mai 1845, K 24, Frd. 5te Marts 1734 §§ 2 og 3. Lovforslaget har fundet det rigtigt at bibeholde den gjældende Rets Grundsætninger i denne Henseende. Det har således hverken anset det for rigtigt at optage det fransk-rhinske System, hvorefter Retshandler, når deres Gjenstand overstiger en vis Værdi, kun kunne bevises ved skriftlige Dokumenter, eller det engelsk-amerikanske System, hvorefter det såkaldte bedste Bevis altid stal benyttes, og hvorefter Parterne ikke stedes til at føre sekundære Beviser, så længe det ikke er oplyst, at det bedste Bevis ikke lader sig fremskaffe,

I § 197 indeholdes dernæst den anden Hovedsætning i Bevislæren, nemlig, at Retten afgjør, om Noget er bevist eller ikke, uden i skjønnet herover at være bundet eller begrænset ved andre Regler end dem, Loven hjemler. Heri ligger ganske i Almindelighed Udtalelsen af den Grundsætning, at Vevisbedømmelsen er fri, såvidt der ikke kan påvifes Lovbestemmelser, som gribe ind i den. Allerede i den nu « gjældende Lovgivning er der sket store Nedbrydninger i den legale Bevistbeovi. navnlig i ved Optagelsen af Begrebet tildels lovfaste Vidner og ved Anerkjendelsen af den Sætning, at fuldt Bevis kan dannes ved et større Antal af disse såvelsom ved deres Kombination med andre

Beviser. Lovforslaget har end yderligere indskrænket de Begrænsninger, som den gjældende Ret endnu sætter for Dommerens frie Skjøn. I denne Henseende må især mærkes, at Reglen i Chr. V Lov 1—3—1 ikke er optaget. Der er således efter Lovforslaget hverken nogen legal Nødvendighed for at anse et Faktum som bevist, når der er to lovfaste Vidner derfor, eller — hvad der er vigtigere — nogen legal Nødvendighed for, at et Faktum for at ansees som bevist stal være bekræftet af to lovfaste Vidner. Lovforslaget har dernæst også i en anden vigtig Retning bortryddet den gjældende Rets Regler for Dommerens Bedømmelse af de forte Bevisers Vægt, idet Lovforskrifterne om Vidners Inhabilitet ere faldne bort. Praktisk havde disse Lovbud, som ovenfor bemærket, allerede tabt meget i Betydning ved Indførelsen af Begrebet tildels lovfaste Vidner og ved Anerkjendelsen af, at Bevis kan dannes såvel ved disse alene som i Forbindelse med andre Omstændigheder. Det er derfor egentlig kun Videreførelse af et allerede halvt anerkjendt Princip, når Udkastet helt stryger Begrebet „inhabile Vidner". Ikke blot er derfor den principiøse Regel i Chr. V. Lov 1—13—16 udeladt, isølge hvilken de der nævnte Personer i nogle Tilfælde skulle være habile, i andre ikke, men såvel Forskriften i 1—13—15 om Bestemmelsen i 1—13—19 er udeladt, ligesom man er gået ud fra, at det må være overladt til Dommerens Ekjen at afgjøre, hvilken Indflydelse egen Interesse og Medskyldighed må have på Vedkommendes Troværdighed. Lovforslaget følger i denne Henseende den Udviklingsgang, som nu allevegne gjør sig gjældende, jfr. Nellemanni Om mundtlig Rettergang, E. 144 ff. Dog er Lovforslaget ej gået så vidt at lade Parterne optræde som Vidner og forklare under Ed i deres egen Sag, men det har indskrænket sig til at kræve dem til Forklaring uden Cd. De Undtagelser fra Dommerens Ret til frit at domme om Bevisførelsens Resultat, som Lovforslaget kjender, sindes ikke på Vidnebevisets Område. Ej heller med Hensyn til Bevis ved Syn og Ekjen. Lovforslaget opstiller nemlig i Modsætning til den gjældende Ret den Regel, at Dommeren ikke er bunden ved

Syns- og Skønsforretningens Resultat, og at han kan påbyde Foretagelsen af en ny Forretning enten af de samme eller af andre Syns- og skjønsmænd; i Forbindelse hermed kan mærkes, at den nugældende Rets System med Syn og Ekjen og Oversyn og Overskøn ikke er gået over i Lovforslaget, der ikke opstiller et

sådan lovbestemt Forhold mellem de førskjellige Syns og skjøns Beviskraft, men de førskjellige Syns- og Skønsforretninger, der måtte være optagne i Sagen, stå forsåvidt formelt ligeberettigede overfor hverandre, som Dommeren frit vurderer deres Beviskraft både i og for sig og set i Forhold til de øvrige i Sagen føreliggende Oplysninger, såsom Vidneforklaringer m, m. Derimod førefindes Bevisregler på nogle andre Punkter. Med Hensyn til Dokumentbeviset gives der således nogle bindende Regler, skjønt det iøvrigt også her har været Lovforslagets Tanke at indskrænke sig til det mindst Mulige, I § 244, jfr. § 245, er der givet en Forskrift, sigtende til at opretholde de vistnok uundværlige Regler i den gjældende Ret om offentlige Dokumenters Beviskraft; i § 248 er der givet den overalt herskende, i afgjørende Hensigtsmæssighedshensyn begrundede Regel om Egthedsformodningen, hvormed offentlige Dokumenter udrustes; i § 251 indeholdes der — som Undtagelse fra Hovedreglen i § 249 — en særegen Bestemmelse om en Wgshedsformodning, som under visse Omstændigheder kan tillægges meget gamle Privatdokumenter, Endelig gives der i § 253 en meget vigtig Regl svarende til Chr. V Lov 5—1—6 og og beregnet på at tilfredsstille den samme Fornedenbed som denne Artikel. Hvad Parts Ed angår, er det klart (jft. ovenfor S. 15), at dette Instituts Bibeholdelse er en Indskrænkning i Principet om den frie Bevisbedømmelse, forsåvidt Sagen uafhængigt af Dommerens Skjøn får et vist Udfald, eftersom Eden aflægges eller ikke, og der bliver ikke Spørgsmål om at inddrage selve Partseden under Dommerens frie Bedsmmelse som et andet Bevisdatum, Men iøvrigt gennemføres Dommerens Frihed også her således, at det i det Hele overlades til ham efter sit skjøn at bestemme, både om Parts Ed stal benyttes, og hvilken af Parterne den stal pålægges

eller tilstedes, jfr. § 257. Kun med Hensyn til Handelsbøger, hvilke man allevegne plejer at tillægge en vis fast, bestemt Beviskraft, og med Hensyn til Paternitetssager, hvor ethvert andet Oplysningsmiddel i Reglen vil mangle, er der gjort Undtagelse, jfr. § 258 2det og 3die Stykke, hvormed må sammenholdes den nylig omtalte § 253. jfr. § 258 2det Stykke. Derimod har Lovforslaget ikke optaget de smige lovbestemte Tilfælde, i hvilke Parts Ed efter den nugældende Ret kan bringes i Anvendelse, da disse på Grund af den Vidde, hvormed Reglen i § 257 er affattet, formentlig ikke behøves.

Hvad angår Z 198, er det tilstrækkeligt til dens Begrundelse at henvise til, at det ovenfor S. 14 er påvist, hvorledes det ikke i og for sig med Feje kan påstås, at den frie Bevistheori som nødvendig Følge må kræve Opgivelsen af faste Bevisbyrderegler, hvortil endvidere kommer, at Opgivelsen af faste Bevisbyrderegler og Henvielse til Rettens subjektive skjøn over Bevisbyrdespørgsmålet nødvendig måtte kræve en Beviskjendelse, som i hvert enkelt Tilfælde afgjorde Spørgsmålet og gav Parterne den fornødne Oplysning om Rettens Betragtning af den føreliggende Sag, hvilken Indretning Lovforslaget forkaster, jfr. ovenfor S. 9 ff. Derfor er Indholdet af § 198 med Nødvendighed givet ved Lovforslagets hele System for Bevisførelsen og dennes Forbindelse med de øvrige Forhandlinger i Sagen; kun for Fuldstændigheds Skyld udtales i § 198 udtrykkelig, hvad dn også ellers måtte følge af Lovforslagets øvrige Indhold.

Hvad angår §§ 199 og 200 er det Fornødne til deres Begrundelse bemærket ovenfor S. 15—16,

De Sætninger, som indeholdes i § 201, ere kun simple Følger af den rigtige Opfattelse af fremmede Retssætningers Stilling i Henseende til Beviset. Men da den gamle Vildfarelse, nemlig at fremmed Ret er at anse som en Bestanddeel af Sagens Faktum og derfor, for at kunne tages i Betragtning ved Pådømmelsen, må bevises af Parterne, endnu er temmelig udbredt, ansees det for ikke

uhensigtsmæssigt at optage en Tilkendegivelse i § 201. som sætter Sagen i dens rette Lys.